

2023

JAAERVERSLAG

42

Sturm

MURMEX

14

BODEPLAN

26

Frank Blom hoveniers®

06

Bussola Groep BV is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 35027245.

Publicatiedatum: 10 juli 2024

De inhoud van dit jaarverslag is met grote aandacht en zorg samengesteld. Desondanks kunnen er geen rechten aan worden ontleend.

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder schriftelijke toestemming van Bussola Groep.

Design en redactie: Gold Creatives, Volendam (www.goldcreatives.nl)

Contact: Vincent Wokke, Groepscontroller Bussola Groep

KLEIN WIERINGEN

18

BUSSOLA GROEP

32

36

FOUR ENERGY

M MARKUS BV

10

22

DeJongCeba

46

BUSSOLA GROEP

BUSSOLA MAAKT ZICH BREED, MENSEN STAAAN CENTRAAL

VOORWOORD

In 2024 krijgt een ontwikkeling uit 2023 z'n beslag: Bussola Groep breidt uit met twee nieuwe bedrijven. Dat zijn hoveniersbedrijf Frank Blom en Klein Wieringen, een specialist in waterbouw, waaronder kust- en oeverwerken. Net als de andere ondernemingen binnen Bussola zijn het Noord-Hollandse familiebedrijven, die dezelfde taal spreken als wij. En die complementair zijn aan de huidige bedrijven.

Bussola is niet één onderneming, maar een verzameling zelfstandige bedrijven die onderling veel synergie oplevert. Met de holding aan hun zijde bereiken ze schaalvoordeel door bepaalde ondernemingsfuncties, zoals HR, Finance en KAM, groepsbreed uit te voeren. Een heldere formule die zich overtuigend bewijst en die alles in zich heeft om verder te groeien. Waarbij het motto is: de holding zo slank mogelijk houden, om de slagkracht van de partners juist optimaal te laten zijn. We zijn altijd op zoek naar potentiële nieuwe, onze groep aanvullende bedrijven. Bedrijven met eenzelfde soort DNA, waar doen en denken gelijkwaardig aan elkaar zijn.

NIEUWE ENERGIE

De komst van de twee nieuwe aanwinsten geeft nieuwe energie. Om de twee ondernemingen soepel in te passen in de groep en hen op hetzelfde kompas te kunnen laten varen, zullen medewerkers van de oorspronkelijke Bussola bedrijven bij hen actief worden. Tegelijk krijgen de huidige medewerkers van de overgenomen ondernemingen een nieuw perspectief. Hun werkgevers worden of zijn immers onderdeel van een sterke groep, die ieder jaar een gezonde omzetgroei realiseert. Doorstroming, elkaars posities versterken en een kansrijke, gezamenlijke toekomst beloven perspectief.

MEER MENSKRACHT NODIG

Waar groei is, daar is nieuw werk. En waar werk is, daar zijn de juiste vaklieden nodig. Helaas worden er in Nederland nog steeds te weinig mensen opgeleid voor een toekomst in de infra aannemerij. Daardoor is het moeilijk om aan voldoende gediplomeerde mensen te komen,

wat geldt voor alle niveaus. Gelukkig werken wij intensief samen met SPG Noord-Holland, het opleidingsbedrijf van onze branche. Wij zijn van plan die samenwerking nog verder uit te breiden, zo mogelijk ook in de regio Amsterdam, waar onze bedrijven veel projecten uitvoeren.

AUTOMATISERING EN ROBOTISERING

Een ander spoor om het gebrek aan handige handen op te lossen is verdergaande automatisering en robotisering. De volautomatische bestratingsrobot die DeJongCeba en De Krom BV hebben ontwikkeld is in zijn laatste testfase en draait al in de praktijk. De resultaten zijn zeer bemoedigend en de robot neemt het zware werk weg. De operator die hem aanstuurt heeft een fysiek veel minder zware baan dan vroeger. Het duurt niet lang meer voordat deze machine grote volumes straatwerk zal leggen. Dan krijgt hij hoogstwaarschijnlijk opvolging van meerdere exemplaren.

TEVREDEN MEDEWERKERS

In het verslagjaar is onderzoek verricht naar de medewerkerstevredenheid bij de verschillende Bussola bedrijven. De rapportcijfers die daaruit rolden zagen er goed uit. Er wordt met plezier gewerkt en de medewerkers stellen de sfeer en het sociale aspect van contact met collega's duidelijk op prijs. Uit zo'n onderzoek komen natuurlijk ook altijd verbeterpunten naar voren. Daar is het ook voor bedoeld. Die aandachtspunten worden opgepakt en geïntegreerd in het personeelsbeleid. Want terwijl Bussola zich breed maakt, blijven onze mensen centraal staan.

Kortom, Bussola kijkt vol vertrouwen vooruit.

GROEIEN MET GROEN

Een nieuwe aanwinst voor Bussola Groep is Frank Blom Hoveniers, een gerenommeerde fijnhovenier gevestigd in Oudkarspel. Met 15 eigen medewerkers plus een man of 3 vaste inhuur trad Frank Blom Hoveniers in april 2024 toe tot de groep – een deal die natuurlijk al in 2023 werd voorbereid. “Met deze stap verwachten wij flink te kunnen groeien op de zakelijke markt,” zeggen Frank en zijn vrouw Desirée, die samen de directie vormen.

FRANK EN DESIRÉE BLOM

*“Samen met Bussola
de wereld een stukje
mooier maken”*

GROEN IS BOOMING

Tuinen, parken en plantsoenen ontwerpen, beplantingsplannen maken, biologisch gekweekte bomen, struiken en planten uitkiezen, ik beoefen het vak al 40 jaar. Al langer eigenlijk, want toen ik 12 jaar was ging ik na school en in het weekend al op pad om privétuinen te onderhouden,” vertelt Frank, die in zijn hart liever buiten dan op kantoor te vinden is. “Ik hou van dit mooie vak. Maar kantoorwerk is bij een zekere bedrijfsomvang natuurlijk onvermijdelijk.”

Frank en Desirée Blom willen verder groeien met groen en als onderdeel van Bussola Groep gaat dat zeker lukken. Ook omdat groen hot and booming is. Desirée: “Duurzaamheid is het toverwoord van deze tijd. Maar ook de actuele eisen die worden gesteld aan woon- en werkcomfort maken dat er meer aandacht is voor tuinen en groenvoorzieningen in zowel leef- als werkomgevingen. En dat is een goede zaak! Daar komt bij dat het klimaat langzaam maar zeker verandert. Het is bekend dat bomen verkoeling bieden en voor zuurstof zorgen. Een volwassen boom produceert in een jaar 100 kilo zuurstof. Voor een gezonde leefomgeving zijn er per persoon ongeveer 7 à 8 volwassen bomen nodig.”

WERELD MOOIER MAKEN

“De wereld mooier maken is een van de ambities van Bussola Groep,” weet Frank. “Met ons hoveniersbedrijf heeft Bussola een groenpartij in eigen huis die bij projecten ook het ontwerp, de aanleg en onderhoud van bijvoorbeeld tuinen, perken, parken en groenstroken kan verzorgen. En zo een bijdrage kan leveren aan het mooier maken van de leefomgeving van zo’n wooncomplex. Wij hebben een voorkeur voor mooie soorten biologische gekweekte bomen. Niet de geijkte soorten, maar juist de onderscheidende. Daarbij houden we rekening met biodiversiteit en blijven we weg van onnatuurlijke bestrijdingsmiddelen. Want wie houdt van groen, die gaat voor natuurlijk. Iedere fijnhovenier werkt met pure liefde voor het vak. En wij zeker!”

ZIJ-INSTROMERS WELKOM

Liefde hebben voor groen is mooi, maar groenexpertise komt je niet aanwaaien. Je leert het ambacht goeddeels in de praktijk, via een Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL; combinatie van 1 dag naar school, 4 dagen werken) of de avondopleiding tot hovenier. Frank Blom begeleidt leerling-hoveniers intensief en is iedere maandagavond beschikbaar als vraagbaak en raadgever. “Wij vullen ons team het liefste aan met zij-instromers, zo’n beetje vanaf 35 jaar. Dat zijn vaak mensen die bewust een carrière-switch maken en het hoveniersvak als hun nieuwe missie zien. Gefocust en gemotiveerd, met een gezonde dosis praktijkervaring in het leven en een tweede jeugd in het verschieft. Veel jongeren kiezen trouwens niet meer

voor het hoveniersvak. Het is niet meer zo’n populair beroep, want je moet het met je handen doen,” zegt Frank. “Dat zal echt moeten veranderen in Nederland. We komen nu al overal handjes te kort.”

JONG GELEERD WAS OUD GEDAAN

“Vroeger was jong geleerd oud gedaan. Ik begon al heel jong en bouwde een eigen bedrijf op. Aanvankelijk soms met een grasmaaier achterop de fiets naar een klant, later met bielzen achterin een oud Dafje. Zulke tijden waren dat. Je had geen keuze, het was gewoon zo, je stak de handen uit de mouwen en de rest was flauwekul. Mijn vader was directeur Gemeentewerken in Schoorl. Hij had ook een tuin,

Fotografie:
Tycho Müller /
De Beeldredacteur

“Minder tegels en meer groen zorgt voor een goede afwatering”

maar daar mocht ik niks in doen. Dat was zijn eigen heiligdom.” Vier decennia in het groen hebben mooie anekdotes opgeleverd. Frank en Desirée vertellen ze graag, omdat ze vaak hilarisch zijn en een eigen verhaal vertellen: hoe uit niets iets groeit, als je maar hard werkt, jezelf steeds blijft vernieuwen en met je tijd meegaat.

TRENDS IN TUINEN

Wat zijn de meest actuele trends in ingerichte buitenumgevingen? Volgens Frank en Desirée zijn zogeheten meerstambomen op dit moment populair in tuinen en parkachtige omgevingen bij woon- en bedrijfscomplexen “Zo’n boom heeft meerdere stammen, bijvoorbeeld vier. Daarvan is boven de grond ongeveer een meter te zien, daarna staat de boom in het blad. Meerstambomen dragen bij aan een haast mystieke tuinervaring. Er komt ook steeds meer energiezuinige LED-verlichting in tuinen en parken voor wat bijdraagt aan de sfeer en de veiligheid. En megagrote keramische tegels, tot afmetingen van wel 1 meter 20 bij 1 meter 20, zijn bijzonder in trek. Wij raden overigens altijd aan om minder bestrating toe te passen dan tot nu toe vaak het geval was. De hoeveelheid regen is flink toegenomen en die moet weg kunnen lopen. Minder tegels en meer groen helpt daarbij.”

Bussola Groep heet Frank Blom Hoveniers van harte welkom in de groep!

TRAINEE SJOERD SMIT

OP RONDREIS DOOR MARKUS

*“Van alles een beetje
proeven en je van
daaruit verder
specialiseren”*

Infra-aannemer Markus in Zwanenburg biedt iets nieuws: het betaald traineeship. Wie een relevante vooropleiding heeft gedaan, kan bij gebleken geschiktheid bij Markus aan de slag. Met als doel: een intensieve kennismaking met alle disciplines binnen het bedrijf. Dat zijn er heel wat, zo ontdekt Markus' eerste trainee Sjoerd Smit.

4 VRAGEN AAN SJOERD SMIT OVER ZIJN MARKUS TRAINEESHIP

1. WAT IS JE ACHTERGROND SJOERD?

"Ik heb hbo Civiele Techniek gestudeerd bij InHolland Alkmaar, met een heel breed pakket. Daarna, herfst 2019, ging ik naar Australië voor een mooie rondreis. Dacht ik. Na drie maanden reizen brak corona uit en nam Australië heel strenge maatregelen; in- en uitreizen binnen de staatsgrenzen was niet meer toegestaan. Hiertoe heb ik besloten te blijven waar ik was en werk te zoeken.

Mijn 'holiday' werd dus een 'working holiday'. Mede dankzij mijn Alkmaarse diploma vond ik een baan als Geofysische Landmeter bij DAISHSAT, een groot landmeetbedrijf in het westen van Australië. Voor grote delvingsbedrijven, zoals BHP, voerde ik zwaartekrachtmetingen uit met behulp van een zogeheten 'Gravimeter'. Een meetinstrument dat de zwaartekrachtversnelling van de aarde bepaalt met behulp van een extreem gevoelige veer in de meter. De meter is in staat om de dichtheid (ook wel soortelijk gewicht) van de ondergrond van de aarde te meten. Daarmee zijn waardevolle metalen in de ondergrond vrij nauwkeurig te bepalen. Leek er ergens een bodemschat in de ondergrond te zitten, dan zouden daar proefboringen worden verricht. En waren die succesvol, dan zou er op die plek een mijn gestart kunnen worden."

2. VAN AUSTRALIË NAAR MARKUS IN ZWANENBURG. HOE GING DAT?

"Een hockeymaat van mij, Nick van Schooten, werkt al 7 jaar bij Markus. Hij vertelde altijd enthousiaste verhalen. Zo is het contact ontstaan. Na enkele gesprekken met Markus bleek het goed te klikken en ben ik aangenomen als calculator en werkvoorbereider. Én als eerste betaalde trainee. Dat betekent: een kennismakingsronde langs de verschillende disciplines die Markus in huis heeft. Een rotatie van ongeveer 6 maanden, tot de cirkel rond is: infra, saneren, slopen, leidingbouw, waterbouw en natuurbouw. Plus natuurlijk de specifieke werkzaamheden die daaraan zijn gekoppeld. Ik ben begonnen met maatvoering, want daar had ik in Australië al een beetje aan gesnuffeld. Daarna heb ik als trainee meegedraaid in de uitvoering als projectbegeleider van verhardingswerken in Amsterdam-Noord: Samenwerkingsovereenkomst (SOK), voor de combinatie Markus-Veekens. Ook hield ik me bezig met de optimalisatie van aanvraag- en verwerkingsprocessen van KLIC-meldingen (meldingen aan het Kadaster voorafgaand aan graafwerk) en assisteer ik bij de manier waarop we in de toekomst revisiewerken op objectdataniveau digitaal aanleveren met programma's als Qgis. Heel boeiend."

3. JE WERKT NU OP HET PROJECT WHEERMOLENDOOST. WAT VALT JE OP?

"Dat is een enorm project dat Markus uitvoert in Purmerend: 3.800 meter nieuw gescheiden rioolstelsel aanbrengen, het deels verwijderen, deels volschuimen van het oude riool met een vergelijkbare lengte, 4.600 ton asfalt en 50.000m2 straatwerk aanbrengen, pionieren met klimaatadaptatieve maatregelen en veel interactie met de bewoners in de wijk. Ik houd mij bezig met revisie- en opleveringsdocumentatie van afgeronde deelplannen, mag meewerken aan onder andere BLVC- en VGM-plannen van het volgende deelplan en buiten op het project ben ik veel te zien met de GPS-stok voor uitzetwerkzaamheden."

Wat opvalt aan zo'n omvangrijk project is dat engineering een essentiële rol speelt. Wat je ook ziet, is dat alle Markus disciplines met elkaar samenhangen om een dergelijk werk uit te kunnen voeren. Met een belangrijke rol in de uitvoeringsontwerpfase voor BodemPlan, het interne ingenieursbureau van Bussola Groep."

4. HOE BEVALT HET JE BIJ MARKUS EN KUN JE ANDEREN ZO'N TRAINEESHIP AANBEVELEN?

"Om met het laatste te beginnen: jazeker! Heb je hbo of mbo civiele techniek gestudeerd en wil je graag aan de slag bij een veelzijdige infra-aannemer, dan kun je met een traineeship bij Markus een brede basis leggen voor een professionele toekomst."

Je ontdekt welke onderdelen van het vak je het meest aanspreken, kunt van alles een beetje proeven en je gaat je van daaruit verder specialiseren. Markus is een dynamisch bedrijf waar veel gebeurt, dat goeit en waar nu zo'n 100 medewerkers in dienst zijn, maar toch de sfeer van een familiebedrijf heeft weten te behouden. Ik zou zeggen: kom er bij. Mij bevalt het prima!"

"Markus geeft talent de ruimte om te oriënteren"

Je hebt civiele techniek gedaan en je diploma op zak, maar je weet nog niet precies wat je in de infra wilt gaan doen. Want de praktijk is toch weer anders dan de theorie en je wilt kiezen wat jou het beste past. Ik hoor dat van veel generatiegenoten van Sjoerd.

Markus en Bussola Groep begrijpen dat en willen talent de ruimte bieden om zich te oriënteren. Tijdens een betaald traineeship maak je kennis met alle facetten van het vak. Je werkt mee op projecten in verschillende disciplines en krijgt praktijkervaring die je leert wat de bijzonderheden per vakgebied zijn. Zo ontdek je, zonder dat je steeds van werkgever hoeft te wisselen, waar in deze mooie branche (en aangrenzende activiteiten) jouw ambitie en toekomst ligt.

Ik denk dat we daarmee een bij deze tijd passend aanbod aan de arbeidsmarkt doen, waarmee we jonge professionals kunnen boeien, binden en behouden. We zijn dan ook van plan om het traineeship duidelijk in de etalage te zetten, ook in contacten met het onderwijsveld."

Werken in de Civiele Techniek is niet alleen spannend en uitdagend. Het is vooral ook broodnodig. Wij bedenken en realiseren grootse projecten die onze leefwereld veilig, bereikbaar en leefbaar houden. Maar zorgen dichtbij huis óók voor veilige straten, perfect werkende rioleringen en een goed onderhouden brug in het park. Werk je in de infra, dan maak je ons land klaar voor uitdagingen van de toekomst. Zoals klimaatverandering, grondstoffen die opraken en de energietransitie.

Binnen Bussola Groep vind je het bijna allemaal! Waar ga jij voor? Ontdek het tijdens je traineeship bij Markus!

SANDY BROERS
HR-MANAGER MARKUS

06-13249315
sandy.broers@markusbv.nl

“Altijd uitdagend om onder de grond alles goed bij elkaar te krijgen. Des te mooier als dat allemaal lukt.”

VERBINDING EN ENERGIE VOOR MORGEN

HANS KOOIJ MURMEX

DUURZAME RING HEERHUGOWAARD

In Heerhugowaard werkt Murmex, in opdracht van zusterbedrijf DeJongCeba, aan het project Duurzame Ring Heerhugowaard. Hans Kooij is de gespecialiseerde lasser bij Murmex die in dit project heel veel PE-buizen aan elkaar smeedde. "Mooi werk," zegt Hans, die geniet van z'n vak. "Zo'n project is een grote puzzel en het is een uitdaging om onder de grond alles goed bij elkaar te krijgen. Des te mooier als dat allemaal lukt."

Duurzame Ring Heerhugowaard wordt een duurzaam energiecircuit. Warmte, afkomstig van de nabijgelegen Burg Groep, wordt straks gebruikt voor het verwarmen van water voor onder andere een aantal nieuwe appartementencomplexen in de buurt. Om het warme water aan te voeren – en koud water weer terug naar de centrale bron te laten stromen – wordt, door middel van gestuurde boringen, een stelsel aangelegd van kunststof geïsoleerde buizen en meerdere pompen. Zo ontstaat een circulair warmtesysteem. Zonder gas, CO2-vriendelijk. Duurzame Ring Heerhugowaard is de energieverbinding tussen bedrijven, instellingen en wooncomplexen. High-tech en helemaal van deze tijd.

OMGEVINGSFACTOREN

"De essentie van mijn werk is het aan elkaar lassen van de buisstukken," vertelt Hans. "In dit geval met een lasslee, die twee verschillende elementen onder druk aan elkaar smelt. Klinkt simpel, maar is soms best complex. Dat komt omdat je met een hoop omgevingsfactoren te maken hebt. Onder andere luchtvochtigheid, maar ook regen, wind en andere werkomstandigheden ter plekke, die belemmerend kunnen zijn." Hans Kooij volgde specialisatieopleidingen in PE-stuiklassen en PE-elektrolassen en deed daar examens in. Namens Murmex laste hij inmiddels kilometers buismateriaal op allerlei plekken in Noord-Holland.

MOBIELE LASCONTAINER

Om de invloed van externe factoren op het lasproces te verminderen, ontwikkelde Murmex in eigen huis een mobiele lascontainer. Hans Kooij: "Dat is een gesloten unit, voorzien van verwarming, waar aan de éne kant de PE-buis in gaat en aan de andere kant er uit. Binnen wordt dan de las gemaakt, als het ware in de geconditioneerde omstandigheden die daarvoor het beste

zijn: zonder regen, een relatief lage luchtvochtigheid, zonder stuivend zand en lekker warm in de winter. Een mooie innovatie waar we in 2023 veel gebruik van hebben gemaakt. Als we ergens klaar zijn, gaat de container op transport naar het volgende werk en bewijst daar weer z'n diensten. Zo kunnen we hierin veel meer continuïteit bieden dan we zonder container hadden gekund, ofschoon we ook tenten hebben ingezet om het allemaal een beetje droog te houden."

De mobiele lascontainer, waar aan de éne kant de PE-buis in gaat en aan de andere kant eruit. Binnen, onder geconditioneerde omstandigheden, wordt de las gemaakt.

ONTWERPPROCES BEPAALT UITVOERING

Het inpassen van de PE-buizen bij de realisatie van een warmtenet, waarbij rekening moet worden gehouden met bodemgesteldheid en al aanwezige infrastructuur op en onder maaiveldniveau, is serieus werk. Hans Kooij: "De leidingen die je aan elkaar last hebben van zichzelf al een behoorlijke lengte. En de flexibiliteit in de lengte ervan is beperkt. Soms moet je om obstakels heen, of er onderdoor, of zijn er andere belemmeringen die het spannend maken. Op papier kán het dan, maar kan het ook in de praktijk? Dan ga je van tevoren nameten, uitkienen en aftekenen hoe en wat en maak je een mini-plan van aanpak voor zo'n situatie. Het aan elkaar lassen van zo'n gedeelte doen we dan prefab, zo heb je meer bewegingsvrijheid dan in de grond."

MURMEX EN DEJONGCEBA DE KRACHT VAN DE COMBINATIE

Zusterbedrijven DeJongCeba en Murmex verzorgen samen de aanleg van (delen van) warmtenetten en ondergrondse, geïsoleerde warmteleidingen tussen bron en woningen. Niet alleen in Heerhugowaard, maar bijvoorbeeld ook bij nieuwbouwproject Oevernet in Oosthuizen (2021).

750.000 WONINGEN AAN EEN WARMTENET IN 2030

Op dit moment zijn in Nederland ongeveer 400.000 huishoudens aangesloten op een warmtenet. In het Klimaatakkoord staat dat van de 1,5 miljoen woningen die in 2030 van het aardgas afgehaald zijn, waarschijnlijk ongeveer de helft gebruik maakt van stadsverwarming. Vooral in de grote en middelgrote steden ligt volgens het Klimaatakkoord een warmtenet voor de hand, met name voor woningen gebouwd vóór 1995. Bewoners van woningen die zijn aangesloten op een warmtenet hoeven zelf geen energie op te wekken, profiteren van een lagere prijsstijging voor warmte dan gemiddeld in de markt en ontvangen een vergoeding voor de warmte en/of koude die ze overhouden.

« Hans last de buisstukken aan elkaar m.b.v. een lasslee, die twee elementen onder druk aan elkaar smelt. Soms best complex en uitdagend.

KLEIN WIERINGEN

VERSTERKING
VANAF HET
WATER

HANS KLEIN

EWOUT CLEMENS

JAN KLEIN

HET ROER GAAT OVER

DE KOERS BLIJFT GELIJK

Per 1 januari 2025 neemt Ewout Clemens – momenteel werkzaam bij Murmex – het roer over van Jan Klein, de huidige directeur van Klein Wieringen. Klein Wieringen is een specialist in kust- en oeverwerk en overige waterbouw-kundige werken. Sinds 1 januari 2024 maakt het bedrijf deel uit van Bussola Groep. Ewout: “Het roer gaat over, maar de koers blijft gelijk.”

“Mijn broers en ik zijn de derde generatie in het bedrijf,” vertelt Jan Klein. “Opa Piet richtte de onderneming op in 1931. Vader Simon bouwde ‘m verder uit en wij loodsen Klein Wieringen nu naar veilige haven. Die veilige haven is Bussola Groep, waarin nuchtere, Noord-Hollandse familiebedrijven zelfstandig maar in samenwerking opereren, in ieders belang. Ambitie, korte beslislijnen en goed zorgen voor je medewerkers is kenmerkend voor zulke ondernemingen. Want ze zijn gericht op continuïteit, kwaliteit en gestage groei. En super klant-georiënteerd. Dus dat zit wel goed.”

GEEN ZEE TE HOOG

“Klein Wieringen zit in Hippolytushoef op het voormalige eiland Wieringen en we zijn actief op de Waddenzee, op het IJsselmeer en overal elders in Noord-Holland waar je water vindt. In die zin gaat ons geen zee te hoog. We werken onder andere voor het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, gemeenten, havenbeheerders en soms voor Rijkswaterstaat. En ook vaak voor collega-bedrijven, laat ik dat niet vergeten. Dat doen we zoveel mogelijk met eigen medewerkers, zo’n 10 man die on-the-job zijn opgeleid. En als het nodig is huren we capaciteit daarbij in, bij vertrouwde partners,” vervolgt Jan.

ANDERE TIJDEN

“Sinds 1931 zijn de tijden danig veranderd. Wet- en regelgeving, duurzaamheidseisen en administratief worden steeds hogere eisen gesteld. Bij grote projecten worden de risico’s ook steeds groter. In zulke omstandigheden ben je beter af wanneer je dat soort

BIJZONDER SPECIALISME: MZI-INSTALLATIES

Voor meerdere opdrachtgevers (mosselzaad-bedrijven die mosselen kweken voor consumptie) verzorgt Klein Wieringen het aanbrengen en verwijderen van palen t.b.v. mosselzaadinvang-installaties (afgekort MZI) op de Waddenzee. Het werk bestaat uit met name:

- Aanbrengen van MZI-installaties (in het voorjaar)
- Verwijderen van MZI-installaties (in het najaar)
- Plaatsen en verwijderen van buispalen en drijvers
- Transport en opslag van drijvers en buispalen op loswal Leemans
- Diverse ondersteunende werkzaamheden

POTENTIËLE SYNERGIE

“Wij draaien vooral compactere projecten op de kleinere wateren in zuidelijk Noord-Holland, terwijl Klein Wieringen juist met wat grotere werken bezig is op de Waddenzee en het noordelijk IJsselmeer. Het materieel van onze nieuwe collega’s in Hippolytushoef biedt ons straks de nodige flexibiliteit. Anderzijds kunnen onze mensen worden ingezet bij Klein Wieringen. We zitten elkaar dus allesbehalve in de weg en we kunnen niet wachten om dit in de praktijk te brengen.”

KOEN HOOGVLIET
Hoogvliet-Flobe Waterwerken

taken samen met een groep gelijkgestemde bedrijven kunt regelen. Zodat jij je kunt richten op waar je goed in bent: goed werk maken in en langs het water. Dat is dus precies wat we gaan doen. Andere tijden breken aan, maar al het goede blijft bestaan.” Ewout beaamt dat. “De bedrijfscultuur van Klein Wieringen zal zeker behouden blijven. Maar er komen ook veranderingen, met het oog op de toekomst.”

**“Als onderaannemer
blijven wij beschikbaar
voor collega-bedrijven
in de sector.”**

VERBREIDING ACTIVITEITEN

“Klein Wieringen is al sterk in wat meer grootschalige projecten. Dus: projecten met kraanschepen die opereren vanaf het water. Voor de groep een verbreding van de activiteiten, waarin wij op termijn goede groeimogelijkheden zien. Door het veranderende weer, met onder andere steeds meer regen en een gestaag stijgende zeespiegel, zijn aanpassingen nodig. Aanpassingen aan waterkeringen, waterbouwkundige kunstwerken, infrastructuur en aan andere voorzieningen om Nederland in de toekomst droge voeten te laten houden. Daar zal flink in worden geïnvesteerd en dat betekent dus dat er ook veel werk te verdelen zal zijn,” aldus Ewout, hiervoor jarenlang werkvoorbereider, calculator en project-begeleider bij o.a. Murmex.

ZELFSTANDIG SAMENWERKEN IN DE GROEP

Impulsen voor Klein Wieringen en Bussola zijn ook te verwachten van samenwerkingen met andere bedrijven binnen de groep. Iedere onderneming opereert zelfstandig, maar waar mogelijk vullen de Bussola-partners elkaar aan. Wanneer bij ondernemingen als Markus of Sturm zich projecten voordoen met waterbouwkundige aspecten, dan is de knowhow en ervaring binnen de groep nu volop aanwezig. Enerzijds door Klein Wieringen en anderzijds bij Hoogvliet-Flobe Waterwerken, dat vooral in zuidelijk Noord-Holland opereert. Ook blijft Klein Wieringen beschikbaar als onderaannemer voor collega-bedrijven in de sector.

« Ewout Clemens, Hans Klein – nog altijd actief op het water als schipper/ kraanmachinist – en Jan Klein

JARNI **DE JONG**
JOSHUA **HAGMAN**

“In 2017 begonnen we allebei aan een werkende leerweg bij infraopleidingsbedrijf SPG Noord-Holland. Vier dagen werken, één dag naar school. Een mooie combinatie, omdat je theorie met praktijk combineert. En bij DeJongCeba krijg je als junior echt een kans. Het is een groeiend bedrijf met een goede sfeer en een hecht team. Mensen hebben respect voor elkaar. Een fijne werkplek.”

**VAN LEERLING
TOT VAKMAN**

CARRIÈRES KRIJGEN GLANS BIJ DEJONGCEBA

Joshua Hagman (stratenmaker) en Jarni de Jong (allround vakman GWW) zijn beiden gediplomeerd infraprofessional en maakten onder de hoede van DeJongCeba's ervaren leermeesters het traject van leerling tot vakman door. Het zijn collega's die zich bij DeJongCeba helemaal thuisvoelen. "Werken en leren tegelijkertijd is een perfecte combinatie. Je leert de theorie, zoals berekeningen maken, kruisingen uitzetten, werken in verontreinigde

bodem, zagen met water en het gebruik van de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen. En in de praktijk zie je hoe dat écht allemaal werkt en kun je wat je leert direct toepassen. Zo'n opleiding past perfect bij wie graag de handen uit z'n mouwen steekt."

AMBITIE EN DOORGROEIEN

Jarni en Joshua staan aan het begin van een mooie carrière in infra. Joshua is op dit moment actief in

het bestratingsonderhoud in de gemeente Drechterland, terwijl Jarni zich bezig houdt met grondverbeteringen en rioolvernieuwingen. Ze zijn het eens over hun vooruitzichten; "Eerst het vak echt in de vingers krijgen. Iedere dag nieuwe dingen leren, routine opbouwen in belangrijke zaken. Er is nog veel te leren en alles wat je zelf ontdekt, dat onthoud je beter. Daarna hopelijk doorgroeien in deze onderneming. Dat zou mooi zijn."

INNOVATING INFRA. WE NEED YOU!

DeJongCeba in Opmeer is een middelgrote aannemer met ruim 40 jaar ervaring in GWW. Met expertises als (machinaal) bestraten, rioleringswerk en grondverzet ontzorgt DeJongCeba vooral gemeenten en aannemers in Noord-Holland en ver daarbuiten. DeJongCeba denkt in oplossingen en richt zich op de toekomst. Een toekomst waarvan automatisering, digitalisering en verduurzaming belangrijke ingrediënten zullen zijn. En innovatie de weg naar morgen wijst en waarin goed opgeleide vaklieden de hoofdrol spelen. Er zijn 4 leermeesters beschikbaar binnen het bedrijf.

CEES BAKKER LEERLINGENBEGELEIDER

“Stratenmaken is té mooi om de jeugd er niet bij te betrekken”

INFRA WORDT STEEDS KNAPPER

In het verleden was grondwerk – en stratenmaken in het bijzonder – een zwaar beroep. “Maar de tijd heeft niet stilgestaan,” zeggen Jarni en Joshua. “Automatisering, emissieloos gereedschap, machinaal straten en zelfs straatrobots maken dat het beroep nu voor ons veel aantrekkelijker is dan wie twintig, dertig jaar geleden in infra werkte.” De infrasector, en zeker DeJongCeba, innoveert er op los. Daardoor is het beroep niet alleen minder zwaar geworden, maar ook

interessanter.” Kortom, de infra wordt steeds knapper!

Cees Bakker begon op z'n 16e als stratenmaker, is nu 56, sport vier avonden per week en loopt regelmatig een marathon. Hij is het sprankelende bewijs van het feit dat je als stratenmaker gezond en fit een dagje ouder kunt worden. Cees: “Zeker nu. Er zijn anno 2024 heel andere machines dan destijds, de werkmethodes zijn anders, het beroep is minder zwaar geworden.

Maar in de maatschappij, in het voortgezet onderwijs, is dat nog niet doorgedrongen. Daar moeten we wat aan doen. En dat gaan we ook doen.”

VOORLICHTING AAN LEERLINGEN (PRAKTIJK)SCHOLEN EN VOORGEZET ONDERWIJS

“Om jongeren te informeren dat beroepen als stratenmaker, rioleer en grondwerker prima beroepen zijn, organiseren we samen met andere infrabedrijven en met opleider SPG Noord-Holland voorlichtingsdagen op scholen. Zodat jongeren weten dat je als stratenmaker of grondwerker een goed salaris verdient, goede arbeidsomstandigheden hebt en je ook door kunt groeien als je zou willen. Die voorlichting is nodig, anders hebben we straks te weinig vaklieden. We zien gelukkig dat heel wat jongeren graag kiezen voor een technische opleiding, maar vaak niet weten wat er op de markt zoal te koop is. Wij helpen ze daarin. De tijd dat iedereen naar kantoor moest is gelukkig voorbij.”

WAAR **THEORIE** EN
PRAKTIJK ELKAAR
ONTMOETEN

TIFFANY LUI

ENGINEER BIJ BODEMPLAN

10 JAAR VLEIGUREN IN CIVIL ENGINEERING

“BodemPlan is het interne ingenieurbureau van Bussola. Wij werken voor de infra-aannemers binnen de groep en krijgen daardoor veel feedback van mensen uit de praktijk. Hier ontmoeten theorie en praktijk elkaar voortdurend. Dat is goed én onze kracht, want die twee horen bij elkaar.”

Aan het woord is Tiffany Lui, engineer bij BodemPlan en pas sinds juni 2023 in Nederland. “Mijn Nederlandse vriend kende een medewerker bij Markus en ik ben via hem in gesprek geraakt over werk met iemand van BodemPlan. Dat beviel wederzijds en nu zoek ik mijn weg in de Nederlandse infrasector. En in de taal. Ik kan je verzekeren: die twee zijn heel anders dan in Amerika.”

PRAKTIJKERVARING

Tiffany studeerde Civiele Techniek aan Purdue University in West-Lafayette (Indiana) en behaalde haar Bachelordiploma. Deze universiteit staat bekend om zijn wetenschappelijke technische opleidingen. “Na mijn afstuderen werkte ik ruim 10 jaar bij verschillende bureaus in civil engineering in de Verenigde Staten. Het vak is daar vergelijkbaar, maar verschilt tegelijkertijd behoorlijk door de omstandigheden en toegepaste materialen. De projecten waar ik aan heb gewerkt, waren bijvoorbeeld nooit onder zeeniveau, de grond was vaak rotsig en het klimaat droger. Dat zijn andere

omstandigheden dan in Nederland. Daardoor verschillen de toegepaste technieken en de materialisatie.”

ANDERE LANDEN, ANDERE OMSTANDIGHEDEN

“Een ander klimaat betekent ook: een bredere materiaalkeuze. Omdat hier overal water is en de bodemgesteldheid soms nat en slap, brengt dit altijd uitdagingen in het ontwerp. In de Verenigde Staten werkte ik voornamelijk aan zesbaansnelwegen. Dat is anders,” lacht Tiffany.

Zo heeft ieder gebied z'n eigen kenmerken en uitdagingen. Ook de arbeidsomstandigheden verschillen. “In Nederland heb je als werknemer een contract en is je positie beschermd door het arbeidsrecht. In Amerika kun je van de ene op de andere dag ontslagen worden. Of, klein voorbeeldje, ik ben gewend om met Kerstmis maar één dag vrij te hebben. In 2023 had ik hier twee weken vrij. Dat was een leuke verrassing.” Tiffany voelt zich prettig in Nederland, ruilde haar auto in voor een fiets en oefent ijverig haar

Nederlands. “Gelukkig hebben de mensen hier geduld met me. Ik probeer de taal zo snel mogelijk eigen te maken. Het is niet zo'n makkelijke taal, maar ik krijg 'm zeker wel onder de knie. Voorlopig is Google Translate mijn vriend.”

THEORY MEETS PRACTICE

“BodemPlan werkt veel voor de infra-aannemers binnen de groep. Groot voordeel daarvan: we ontvangen zo veel feedback van de mensen buiten die ons ontwerp vertalen naar de praktijk. Ook tijdens ontwerpprocessen. Deze interactie zorgt ervoor dat we het ontwerp kunnen finetunen met elkaar. In tegenstelling tot een traditioneel ingenieurbureau – die maken het ontwerp en daarna is het verder aan de aannemer – ontmoeten

TIFFANY LUI BODEMPLAN

“Je leert je collega's binnen Bussola Groep snel kennen. Voor mij de perfecte match.”

theorie en praktijk hier elkaar voortdurend. De kennis en de skills maken samen het resultaat. Dat vind ik een van de aantrekkelijke aspecten van Bussola Groep. Net als de dynamiek die voortkomt uit de variëteit aan bedrijven die de groep bundelt. De Bussola

bedrijven zijn bovendien compact, je leert je collega's snel kennen.”

HAARLEMMERSTROOM

Vanuit haar rol als engineer bij BodemPlan werkte Tiffany onder andere aan de projecten Lelypark Wieringerwerf en Haarlemmerstroom

(in opdracht van Sturm), Barsingerhorn (DeJongCeba) en Wheermolen Purmerend (Markus). “Haarlemmerstroom is een interessant herbestemmingsproject op de plek van de vroegere gas- en elektriciteitsfabriek van Haarlem, pal aan het Spaarne. Naast het Droste-complex en vlak bij het historische centrum. Prachtig industrieel erfgoed, dat transformeert naar een nieuwe hotspot. Er is ruimte voor creatieve bedrijven, horeca en uiteenlopende evenementen. Projecteigenaren Lingotto en KBK Bouwgroep beogen om de plannen in de geest van de bestaande situatie te realiseren. Wij hebben de klant verschillende designopties mogen presenteren, waarin een balans moest worden gevonden tussen ambities en investeringen. Samen zijn we hierin geslaagd en inmiddels zijn we gestart met de realisatie van de inrichting.”

VOORUITZICHTEN

Tiffany Lui hoopt een mooie carrière bij BodemPlan te kunnen maken, met zinvolle bijdragen aan even mooie projecten. “De goede ervaringen tot nu toe voortzetten, beter Nederlands leren – met name ook alle technische termen – en vertrouwd worden met voor mij nieuwe processen en materialen. Vervolgens hier 'eigen' projecten kunnen coördineren, zoals ik dat in de VS ook deed, dat is een inspirerend perspectief. Ik hoop bovendien dat meer vrouwen zich geïnspireerd voelen om een carrière te starten in de civiele techniek. Verder kan ik andere civiele ingenieurs, pas afgestudeerd of met de nodige vlieguren, van harte aanbevelen eens kennis te maken met een of meer bedrijven van Bussola Groep. Er zijn hier legio kansen, er is groei en toch is de menselijke maat leading gebleven. Perfect match!”

Op project Lelypark maakt Sturm de grond bouwrijp. Voor onze opdrachtgever Gemeente Hollands Kroon is dit gebied een onderdeel van de herstructurering van Wieringerwerf, met als thema 'Wonen en recreëren in het groen'. Wooncompagnie realiseert hier een toekomstbestendig thuis voor starters en senioren. Een deel van de nieuwbouw wordt harmonisch geïntegreerd in het bestaande park, wat bijdraagt aan een groenere en aangenaamere leefomgeving. Sturm legt bouwstraten en het hoofdriool aan, inclusief een ondergronds drainage-stelsel. Het regenwaterriool van de nieuwe woonwijk is straks verbonden met alle anderen in Wieringerwerf, om de waterbalans nu en in de toekomst in orde te houden.

In bouwteamverband heeft Sturm het stedenbouwkundig ontwerp vertaald naar een civiel ontwerp. Daarin is met de gemeente ver meegedacht over risico's en praktische oplossingen en is het civiel ontwerp zo ontwikkeld dat de werkzaamheden van Sturm minimale impact op de omgeving hebben. Door een slimme oplossing hoeft het vuilwaterriool niet in de Verbindingsweg gekoppeld te worden op het bestaande stelsel, zodat het openbreken van deze belangrijke verkeersader niet nodig is. Dit levert kostentechnisch en planmatig veel voordelen op. Mede hierdoor is het ontwerptraject door de opdrachtgever beoordeeld met een rapportcijfer 8,8 en werd het team ervaren als "deskundig en meedenkend".

“De tijd dat we achteloos met de aarde konden omgaan is al lang voorbij. Toch zijn we ons niet altijd bewust van de impact die menselijk handelen heeft op zaken als klimaat, milieu, gezondheid en de verdeling van rijkdommen. Daarom is de ‘Corporate Sustainability Reporting Directive’ (CSRD) ontwikkeld, een nieuwe Europese richtlijn. Grotere bedrijven rapporteren voortaan jaarlijks welke invloed zij hebben op de wereld. En: hoe zij die invloed zo positief mogelijk laten zijn, in het belang van de toekomst van ons allemaal.”

CSRD: MORELE SPIEGEL

HESSEL POORTVLIET
KAM-MANAGER BUSSOLA GROEP

CSRD VOOR PEOPLE, PLANET ÉN PROFIT

De (infra)aannemerij is gewend aan regelgeving op kritische punten van het functioneren. Denk aan zaken als veiligheid op de werkplek en de CO2-prestatieladder. CSRD past in dat beeld maar gaat een stap verder, omdat deze rapportageverplichting draait om het stimuleren van het bewustzijn. Om het wéten dat we met z'n allen op de wereld bezig zijn natuurlijke hulpbronnen uit te putten, broeikasgassen uit te stoten, honger en oorlogen in stand te houden en andere dingen te doen en te laten die niet goed zijn. Als je je dat realiseert, ben je als organisatie in staat om extra gemotiveerd en heel bewust veranderingen ten goede aan te brengen,” zegt de KAM-manager van Bussola Groep, Hessel Poortvliet.

MARKTPOSITIE VERSTERKEN

“CSRD houdt je als het ware een spiegel voor, waarbij het er uiteindelijk steeds om draait vast te stellen welke maatregelen een organisatie, zoals Bussola Groep, kan of moet nemen om op allerlei aandachtsvelden vooruitgang te boeken. Van het voorkomen van bijvoorbeeld luchtverontreiniging tot het stimuleren van de inkoop van recyclebare materialen. Maar

ook het verhogen van de klant- en medewerkerstevredenheid is een typisch CSRD-item. Het doel is, als Bussola-ondernemingen samen, een nog slimmer bedrijf in elkaar te zetten. Met oog voor energiebesparing, CO2-impact, schone lucht, bodem en schoon water, goede werkomstandigheden en gelijke behandeling. Door daarin samen steeds te groeien, versterken we bovendien onze marktpositie. Voor veel opdrachtgevers zijn CSRD-waarden medebepalend voor de keuze met welke bedrijven zij werken.”

ACCENTEN LEGGEN

CSRD-onderzoek en de uitkomsten daarvan levert uitgangspunten

op voor Bussola-beleid. Hessel Poortvliet: “Accenten daarbij kunnen zijn de materialen- en grondstoffenketen, het brandstofverbruik en ons werkgeverschap. Materiaal- en grondstofketens zijn soms moeilijk in kaart te brengen.

Toch moet het, want je wilt bijvoorbeeld geen spullen kopen die gefabriceerd zijn onder omstandigheden waarbij eigenlijk sprake is van moderne slavernij. Daarom doen we onderzoek naar de herkomst van onze inkoop. Door de aard van de meeste bedrijven binnen de groep is ons brandstofverbruik relatief hoog. Dat proberen we naar beneden te brengen door vergaande elektrificatie en schoner te maken door, daar waar verbrandingsmotoren onvermijdelijk zijn, niet-fossiele diesel te gebruiken. Ons werkgeverschap wordt gemiddeld hoog gewaardeerd. Maar om in deze tijden van krapte op de arbeidsmarkt nóg aantrekkelijker te worden voor nieuwe medewerkers, willen we ook op dat gebied verder stappen zetten. Want: onze bedrijven groeien en moeten zich op de arbeidsmarkt onderscheiden om preferent te worden.”

EEN KANS, GEEN BEDREIGING

Poortvliet vindt Corporate Sustainability Reporting Directive een kans, geen bedreiging. “Ik ben de eerste om te zeggen dat overregulering en onnodig papierwerk uit den boze zijn,” zegt hij. “CSRD is daarentegen een systeem die onze organisaties kansen biedt om meters te maken op voor de toekomst uiterst relevante, maatschappelijk actuele en daardoor vaak doorslaggevende thema's. De toekomst van de Bussola bedrijven, maar ook die van de aarde. Naast profit heb je planet en people. Die drie steeds beter in balans houden is een van onze belangrijkste missies.”

DILEMMA'S

BELGISCH HARDSTEEN UIT HET VERRE OOSTEN

Een imaginair voorbeeld van een ketendilemma. Een bouwonderneming koopt Belgisch hardsteen (crinoïde kalksteen) in om er keukenbladen en haardwandbekledingen van te maken. Uit het Verre Oosten dient zich een vergelijkbare steensoort aan, die aanzienlijk goedkoper blijkt. Maar waarvan niet helemaal of helemaal niet bekend is uit welke mijn die komt. Hoe de arbeidsomstandigheden daar zijn. Of er geen gedwongen tewerkstelling plaatsvindt. En of er wel of geen sprake is van kinderarbeid. Het heeft dan de voorkeur om voor de vertrouwde Belgische leverancier te gaan.

ELEKTRISCHE KRANEN VERSUS CONCURRERENDE TARIEVEN

Sommige opdrachtgevers vinden dat infra-bedrijven gebruik moeten maken van elektrisch aangedreven kranen. Die zijn er niet, maar kunnen wel gebouwd worden. Een elektrische kraan is 3x zo duur als een kraan met brandstofmotor. En dan rekenen we de accu's nog niet eens mee. Zo'n kraan heeft daardoor een veel hogere uurprijs. Opdrachtgevers die dergelijke eisen stellen, moet daarom ook bereid zijn om de consequenties ervan te overzien en vervolgens te aanvaarden. Maar of dat ook zo is?

De praktijk zal het leren...

*“CSRD is er voor
people, planet maar
zeker ook profit”*

“Velen zien dat dit de enige energieoplossing is die in dit soort situaties aan alle voorwaarden voldoet”

OFF-GRID

MET COOS SCHOUTEN

Four Energy is de onderneming binnen Bussola Groep die zich specialiseert in de realisatie en exploitatie van innovatieve warmtesystemen. Four Energy levert duurzame energie aan duizenden consumenten en bedrijven in heel Nederland. In Schagen kwam een bijzondere off-grid oplossing tot stand voor de verwarming en warmwaterleverantie aan een huisvestingscentrum voor arbeidsmigranten, in opdracht van HomeFlex. Coos Schouten (voormalig CEO Schouten Techniek, participant in Four Energy) vertelt hoe en wat.

5 KEER HOE EN WAT

OVER PROJECT DE LUS IN SCHAGEN

WAT IS DIT PRECIES VOOR PROJECT?

“In Schagen verrijst het project De Lus: huisvesting in de vorm van 96 appartementen voor 336 arbeidsmigranten. In Schagen en omgeving zijn veel arbeidsmigranten actief in verschillende sectoren. Het project wordt gebouwd door Ursem Modulaire Bouw. Bij aanvang van de bouw leek stroomlevering onmogelijk. Als antwoord op dat probleem bedacht Four Energy toen een innovatieve off-grid oplossing: het Microgrid-ST. Een energieoplossing waarbij je niet afhankelijk bent van een stroom- en gasnet, maar waarbij wel permanente warmte en elektriciteit voor de woningen beschikbaar zijn.”

HOE WERKT DAT DAN?

“Het microgrid levert in een eigen net zowel elektriciteit als warmte en bestaat uit PV-panelen, een centraal opgestelde techniekopstelling (batterij, lucht- en bodemwarmtepompen en een mini-stroomgenerator), een brandstofopslagtank

en een netgekoppelde aansluiting die altijd beschikbaar is. De brandstofopslagtank is voor opslag van een fossiele brandstof, in dit geval het goedkope propaan, waar bescheiden gebruik van wordt gemaakt. Het geheel is voorzien van een 2-pijps distributie naar de woningen, op andere locaties desgewenst ook inclusief koeling.

Het microgrid kent een smart regeling waarmee het mogelijk is om, anticiperend op het verwachte weer van de volgende dag, de verschillende opwekkingsinstrumenten zo efficiënt en voordelig mogelijk in te zetten. Dit systeemonderdeel herkent ook energiepatronen en houdt in dat opzicht rekening met de verwachte vraag op de volgende dag.”

WAT ALS DE ENERGIEWERELD WIJZIGT?

“Het systeem is voldoende flexibel om grote wijzigingen in de energiebeschikbaarheid en -vraag aan te kunnen,” legt Coos uit. “85% van de

investering gaat over de PV-panelen, batterij, warmtepompen en het elektra- en warmtenetwerk. Dat deel zal altijd zijn functie en daarmee zijn waarde behouden.”

EN HOE ZIT HET DAN MET DE STROOMOPWEKKER DIE NOG FOSSIELE BRANDSTOF VERBRUIKT?

“Bij een gewijzigd inzicht wat de beste ‘stroomopwekker’ wordt, kan die module eenvoudig door een andere

COOS SCHOUTEN FOUR ENERGY

*“Ik voorzie met
de microgrid een
mooie toekomst”*

module vervangen worden. Dan kunnen we eenvoudig op bijvoorbeeld waterstof of bio-brandstof draaien door de mini-WKK aan te passen (voor bio) of te vervangen (door een brandstofcel). Als er later wel voldoende netstroom beschikbaar komt, kan een zwaardere netaansluiting aangebracht worden met of zonder het wegnemen van de mini-WKK. Een relatief kleine ingreep.”

WAT PRESTEERT HET MICROGRID?

“Je kunt rekenen op een extreem laag brandstofverbruik. Bij het gebruik van propaan hoeft de relatief kleine tank maar acht keer per jaar gevuld te worden. Je haalt uit de combinatie van lucht- en bodemwarmtepompen, mini-stroomgenerator en PV-panelen een rendement van tussen de 100% en 200%. Ter vergelijking: bij een dieselaggregaat is dat maar 35%. Er wordt volstaan

aan alle wet- en regelgeving. En het primaire energieverbruik is 28% lager dan bij toepassing van luchtwarmtepompen aan het openbaar elektriciteitsnetwerk en met veel minder verbruik van fossiele brandstof dan de energieleverancier, die voor 50% op fossiele brandstof draait. Het energieverlies via leidingen is bovendien praktisch 0%, tegenover een leidingverlies van circa 25% bij

Four Energy bedacht een innovatief off-grid energie oplossing: het Microgrid-ST. Dit is uitstekend toe te passen in bebouwde omgevingen (zoals hier in Schagen) waar geen aansluiting op reguliere warmte- en/of elektranetwerken mogelijk is.

grootschalige warmtenetten. Bij dit microgrid is sprake van 100% benutting van vrijkomende warmte (tijdens elektra-opwekking). Ons microgrid laat een lage MKI-score* zien, omdat alle onderdelen bescheiden van omvang zijn. Het samenspel der delen geeft voldoende energie. Door zeer laag verbruik van fossiele brandstof is de stikstofuitstoot laag. Laag genoeg om een omgevingsvergunning te verkrijgen. Door de hoge prestaties en kleine delen is de oplossing betaalbaar en kent hij goede exploitatievooruitzichten. Tenslotte, maar niet onbelangrijk voor woonomgevingen: doordat we gebruik maken van een relatief kleine lucht/warmtepomp, is er aanmerkelijk minder geluid te horen dan gebruikelijk is."

HOE ZIET DE TOEKOMST VOOR DEZE ENERGIEOPLOSSING ERUIT?

"Voor onze microgrid-oplossing is veel belangstelling. Velen zien dat dit de enige energieoplossing is die in dit soort situaties (als in Schagen) aan alle randvoorwaarden voldoet én dat het uitstekend is toe te passen in bebouwde

omgevingen waar kennelijk geen aansluiting op reguliere warmte- en/of elektranetwerken mogelijk is.

Het is slim om, als opdrachtgever, de exploitatie van minigrids uit te besteden aan een specialist, zoals Four Energy. Wij zijn erin

gespecialiseerd en het uitbesteden van de exploitatie dempt de benodigde investeringen, regelt het technisch in stand houden (en onderhouden), en houdt de bijdrage aansluitkosten (BAK) reëel.

Ik moet zeggen: petje af voor opdrachtgever HomeFlex, die – zich geconfronteerd ziend met het plotselinge probleem dat er geen stroom zou zijn – het aandurfde om onze creatieve oplossing toe te passen, een soort van avontuur aan te gaan. Het heeft uitstekend uitgepakt – maar zoiets weet je natuurlijk niet zeker van tevoren. In elk geval voorzie ik met de microgrid een mooie toekomst."

(* De milieukostenindicator (MKI) vat alle milieueffecten van een product samen in één score – uitgedrukt in Euro's.

HOF HAAK

STURM LEGENDS

*“Er wordt naar je
geluisterd en je wordt
serieus genomen.
Die aandacht – zowel
zakelijk als privé – zorgt
voor heel veel loyaliteit.”*

HENRY HAAK EN LAMMERT VAN 'T HOF SAMEN 70 JAAR STURM

“Ons werk vraagt veel vakkennis en vakmanschap. Dan is het belangrijk dat je weet van elkaar hoe je de werkzaamheden aanpakt. Wij werken daarom graag met eigen medewerkers van Sturm, met collega's van de andere Bussola bedrijven en met vaste inhuur. Je kijkt samen vooruit. Goed overleg is daarin belangrijk. En bij Sturm werken we met eigen modern materieel. Dat werkt vertrouwd en efficiënt.”

Vakmannen zijn ze zeker, de gezworen collega's Henry Haak en Lammert van 't Hof. En ook heel betrokken bij de projecten van Sturm of die van zusterbedrijven waaraan ze meewerken. Henry: “Ik werk al 44 jaar bij Sturm, dus sinds 1980. Ik heb van alles bij Sturm gedaan, maar heb me uiteindelijk gespecialiseerd in het werken met (sterk) verontreinigde grond. Bij de bodemsaneringswerken van Sturm vervul ik de combifunctie van Deskundig Leidinggevende Projecten (DLP-er) en KwaliteitsVerantwoordelijkPersoon (KVP-er). In deze functie let ik op de veiligheid van collega's en op het uitvoeren van de bodemsanering conform de afgegeven vergunning. Bij het werken in sterk verontreinigde grond zijn dit zeer belangrijke taken waarbij veel vakkennis nodig is. Ik heb hier verschillende cursussen voor gevolgd. Maar ook veel in de praktijk geleerd met de hulp van collega's, veiligheidkundigen en milieukundig begeleiders.”

SHOVELMACHINIST MET PRECISIE

Lammert ('Lampie') van 't Hof begon op 1 januari 2024 aan z'n 27e dienstjaar bij Sturm. “Een aardig tijdje hè?” lacht hij. “Ik was eerst timmerman, toen sloper en gaandeweg ben ik het vak van shovelmachinist ingerold. De shovel is echt mijn ding. Vooral het precisiewerk; het exact op de

juiste hoogte afwerken van (verontreinigde) terreinen, het werken met afschot, precies weten waar de shovel uitkomt... dat is mooi werk. Als je wat ouder wordt ga je daar steeds meer van genieten. Je hebt meer overzicht, hebt credits opgebouwd, en ook heb je meer inbreng. De veelzijdigheid van dit werk blijft boeien. Je werkt met verschillende schone of verontreinigde grondstromen, je laadt vrachtwagens, legt rijplaten, verzorgt de depots en logistiek op een project en je werkt alles netjes af. Er komt veel bij kijken. Afwisselend werk, verschillende projecten en vakmanschap, dat past mij goed.”

PROJECT AAN DE BRAASSEM

Lammert en Henry werkten in 2023 en 2024, samen met nog 4 andere 'Sturmtroopers', aan het omvangrijke project Aan de Braassem. Dat is een herontwikkeling van een verlaten tuinbouwgebied aan de Braassemmerplas in Roelofarendsveen. Er verrijst een nieuwe woonwijk, een ontwikkeling van Braassemerland VOF (gemeente Kaag en Braassem, VolkerWessels Vastgoed en Bouwmaatschappij Verwelius). Lammert en Henry: “In het verleden is daar in de bodem nogal wat achtergelaten. Een groot-scheepse bodemsanering was hard nodig. Oude sloten lagen vol met sintels, asphalt, beton, bitumen en nog

veel meer. Op sommige plekken wel tot 4,5 meter diep. Dat moest helemaal worden uitgegraven tot op de schone grond. In een veengebied, waar de grond slap en vochtig is en het grondwater hoog staat, is dat wel een uitdaging.”

“Eerst hebben we zandpaden gemaakt, ongeveer een meter hoog en zo'n 8 meter breed. Op de zandpaden kwamen dan rijplaten, bij elkaar 800 meter. Vervolgens hebben we de bodem uitgegraven zodat de milieukundige bodemonsters kon nemen om te bepalen of het diep genoeg was om op schone grond te zitten. De wanden hebben we uitgegraven en gestut met een damwand, om te voorkomen dat het veen zou instorten. Tenslotte hebben we de uitgegraven grond opgevuld met schoon zand en was de locatie klaar om bouwrijp gemaakt te worden,” vertellen Haak en Van 't Hof, terwijl ze foto's en filmpjes van het werk laten zien.

De werkzaamheden in Roelofarendsveen speelden zich af in de periode oktober 2023 tot en met maart 2024. “Het regende echt bijna elke dag,” zegt Lammert, “dus moesten we ook bijna elke dag pompen. Op dat veen blijft al het water staan,” legt hij uit. “Er waren nachten dat er de hele nacht moest worden doorgepompt. Uiteindelijk is het goed gekomen en is alle verontreinigde grond weggegraven.”

MOOI BEDRIJF, MENSELIJKE MAAT

Dat Lammert en Henry er samen 70 dienstjaren op hebben zitten bij Sturm, zegt wel iets over Sturm als werkgever. “Sturm is een prachtig mooi bedrijf. Met de collega's is het heel gezellig. En op het werk zijn we echt een heel hecht team. En wat fijn is bij Sturm: er wordt naar je geluisterd en je wordt serieus genomen. Op zakelijk gebied en privé is er aandacht. Dat zorgt voor heel veel loyaliteit,” besluit Lammert.

OVER STURM

Sturm is een (kennis)partner gespecialiseerd in de uitvoering van civiele projecten. Onze projecten zijn een civiele totaaloplossing of er ligt een nadruk op ondergrondse infra, werken in verontreinigde grond of bouwkundig grondwerk. Samen met deskundige partners maken we werk van minimale omgevings-impact, klimaatadaptatie, innovatie en duurzaamheid.

VINCENT WOKKE,
GROEPSCONTROLLER
EN MARCO JANSEN,
HR-MANAGER

EEN RESUMÉ OVER MENSEN EN CIJFERS

*“Een natte zomer,
herfst en winter geeft
een enerverend jaar”*

HR-VERSLAG

MARCO JANSEN HR MANAGER, BUSSOLA GROEP

MENSEN

“Bij de bedrijven die samen de groep vormen, werken nu in totaal zo’n 220 mensen. Dat is ‘human capital’ waar we goed voor willen zorgen. We hebben in 2023 stappen gezet om nóg betere werkgevers te worden. Werkgevers die meebewegen op het ritme van deze tijd en oog en oor hebben voor wensen van huidige en nieuwe generaties.”

Volgens Marco Jansen, HR Manager bij de groep en dus actief voor alle Bussola bedrijven: “Aan gekwalificeerde nieuwe medewerkers komen is tegenwoordig best moeilijk. Er is krapte en de wereld is veranderd. Jonge professionals van nu hebben vaak andere wensen dan medewerkers 35 jaar geleden hadden.”

MEEGAAN MET JE TIJD

“Jonge mensen die er aan toe zijn om in te stromen, willen tegenwoordig vaak parttime werken, hebben aanvullende wensen op het gebied van ouderschapsverlof of focussen, veel meer dan ‘vroegah’ het geval was, op een individueel afgestemde balans tussen werk en privé,” legt Marco uit. “Als Bussola Groep hebben we de ambitie om de beste mensen aan te nemen en bij een of meerdere bedrijven in de groep te laten uitgroeien tot echte toppers. Dan moet je meegaan met je tijd, ook in je rol als werkgever. Daar stemmen we onze secundaire arbeidsvoorwaarden graag op af. Zodat we ook op de arbeidsmarkt een onderscheidende partij zijn, waar potentiële werknemers graag en bewust voor kiezen.”

“En daar is ook alle reden voor. Want de Bussola bedrijven bieden allemaal een stimulerende werksfeer en groeikansen. On the job, maar zeker ook waar het vervolg- en specialisatieopleidingen betreft. En natuurlijk die kenmerkende Noord-Hollandse nuchterheid, waar ze stuk voor stuk patent op hebben. Doorstromen van het ene Bussola bedrijf naar het andere kan daardoor makkelijk.

“Nog betere werkgevers worden, dat is de ambitie.”

We stimuleren dat ook wanneer wij als werkgever en jij als werknemer daaraan toe zijn. Je blijft dan binnen de groep, veel is vertrouwd, maar tegelijk heb je nieuwe uitdagingen. En dus een nieuw perspectief,” vertelt Marco Jansen.

DUURZAME INZETBAARHEID

“Bij alle bedrijven binnen de groep is de menselijke maat leading. Mensen kijken naar elkaar om en

als er iets is, dan is daar aandacht voor. We werken met anonieme, objectieve vertrouwenspersonen en letten goed op de gezondheid van onze medewerkers. Vaklieden met zwaar werk bieden we op tijd her- of omscholing aan en begeleiden we naar een minder zware passende functie. Het liefst binnen, en als dat niet kan buiten de groep. Zo zetten we in op de duurzame inzetbaarheid van onze mensen.”

“Het jaar 2023 was, zoals vaker, enerverend voor de bedrijven in Bussola Groep. Dat had grofweg 3 redenen. De enorme hoeveelheid regen die vanaf maand juli viel, de vele projecten in uitvoering en de krapte op de arbeidsmarkt. Het aantrekken van voldoende nieuwe mensen is niet eenvoudig en wordt steeds belangrijker.”

Dat zegt de groepscontroller van Bussola Groep, Vincent Wokke. “De regen, 200 mm meer dan normaal,

FINANCIËEL VERSLAG

VINCENT WOKKE GROEPSCONTROLLER, BUSSOLA GROEP

CIJFERS

beïnvloedde onze resultaten. Het risico van de regen en natte grond is door onze klanten eigenlijk altijd belegd bij onze bedrijven. Als je iedere ochtend plassen op het werk hebt, verlies je tijd bij de start en is de productie lager dan normaal. Ondanks de regen wordt er wel vakwerk geleverd door onze mensen aan onze klanten, maar dat is onze grootste uitdaging. Vakspecialisten voor onze branche zijn schaars en de opleidingen zijn onvoldoende bezet. Dit is een uitdaging voor de nabije toekomst maar wij kunnen onze klanten wel blijven bedienen met het leveren van nieuw riool, vernieuwde straat, nieuwe beschoeiing/brug of stuk terrein dat bouwrijp is na sloop of saneringswerkzaamheden. “Door al deze factoren stijgt de omzet maar blijft het gezamenlijke (en nog altijd positieve) resultaat wel achter bij de marges van vorige jaren.”

INVESTEREN IN DUURZAAMHEID

De resultaten beletten Bussola Groep in 2023 niet om door te gaan met investeren. In totaal ruim 3 miljoen uitbreidings- en vervangingsinvesteringen. Maar ook in duurzaamheid en met name in de beperking van CO2-uitstoot. “We schaften meerdere elektrische shovels en elektrische bestelauto’s aan én een volledig elektrische vrachtwagen, die voor alle Bussola bedrijven kan worden ingezet. Ook hebben we nu een volledig emissieloze straatploeg en is het te contract waarin we 30 jaar duurzame warmte leveren aan

een groot appartementencomplex in Amsterdam in exploitatiefase gegaan. Tevens presenteren we in verslagjaar 2023 voor het eerst een groepsbrede CO2-voetprint,” vertelt Vincent. Kortom, klimaat en milieu hebben bij de Bussola bedrijven volop de aandacht.

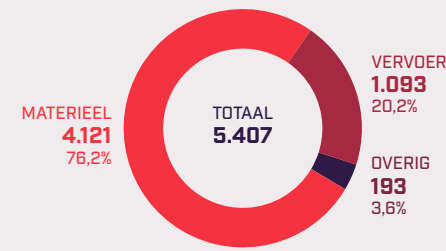
FINANCIERING EN WERKKAPITAAL

“De investering in machines, installaties en overnames vragen ook financiering. Hierover hebben we met onze huisbankier de bestaande ratio afspraken gecontinueerd en de bijbehorende ratio’s zijn ruim behaald. Uniek in 2023 is dat we voor de financiering ook gebruikt hebben gemaakt van andere financieringsvormen dan bank. De stijgende omzet zorgt ook voor een stijgende behoefte aan werkkapitaal maar dit is geen reden tot zorg omdat het ruim binnen de kaders is. Bovendien: Bussola is een financieel gezond bedrijf en kan dit financieren. Dit tezamen zorgt ervoor dat we de komende jaren blijven beschikken over middelen om te investeren in een mooier, duurzamer en groener Nederland.”

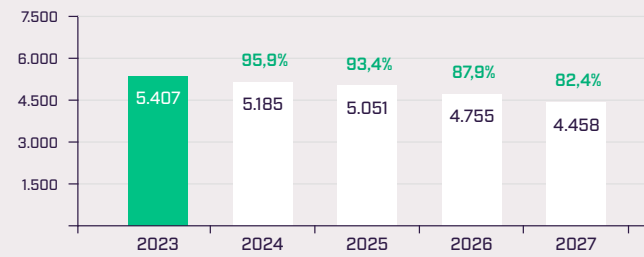
VOORUITZICHT 2024

“Kijken we naar dit jaar, dan regende het nog steeds vaak de eerste maanden. Dat helpt dus niet. Toch verwachten we een omzet van misschien wel 80 miljoen te kunnen halen. Maar de tijd gaat het leren hoe 2024 gaat ontwikkelen.”

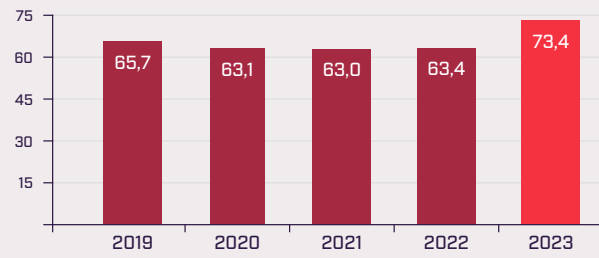
CO2-UITSTOOT 2023 IN TONNEN

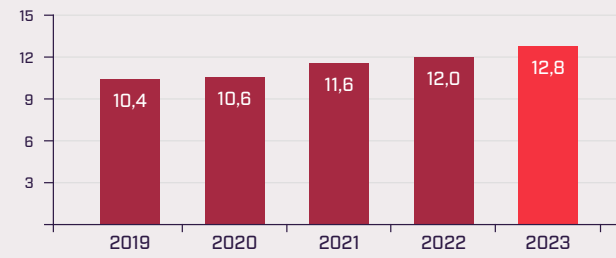
DOELSTELLING CO2-REDUCTIE IN TONNEN

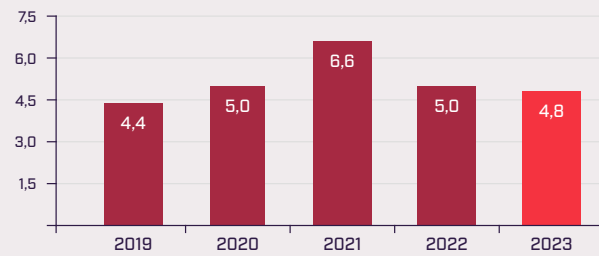
OMZET IN € MLN.

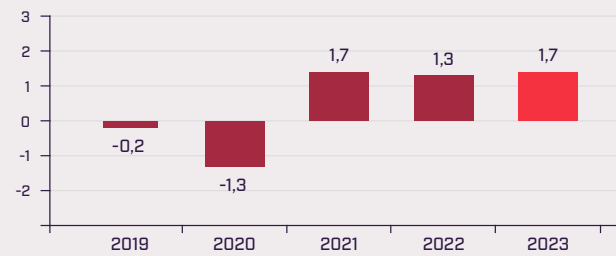
MATERIËLE VASTE ACTIVA IN € MLN.

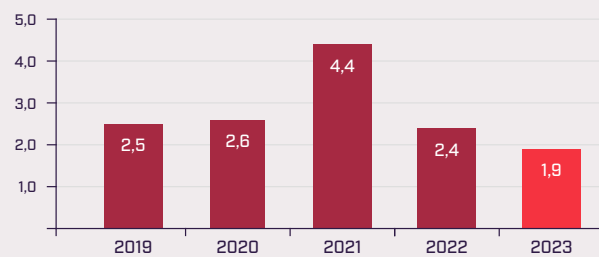
EBITDA IN € MLN.

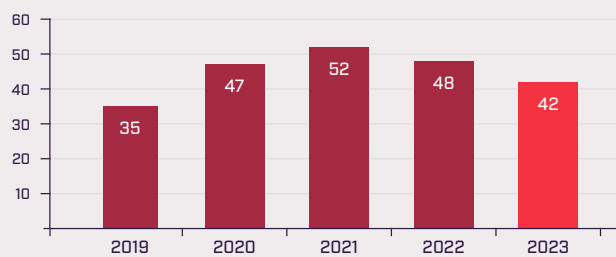
WERKKAPITAAL IN € MLN.

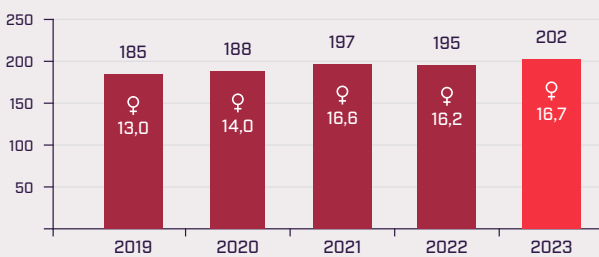
RESULTAAT VOOR BELASTING IN € MLN.

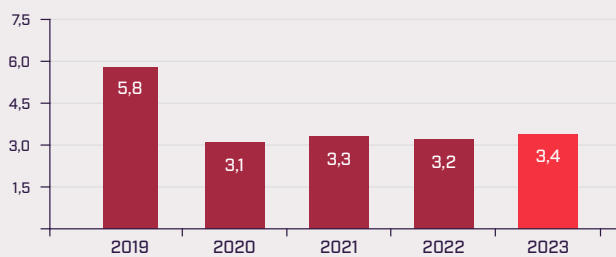
SOLVABILITEIT IN %

WERKNEMERS IN FTE

INVESTERINGEN IN BOEKJAAR IN € MLN.

KLEIN WIERINGEN BV
Kleitelweg 12
1777 NM Hippolytushoef
0227-512042
info@kleinwieringen.nl
www.kleinwieringen.nl

KUST- EN OEVERWERKEN
WATERBOUWKUNDIGE CONSTRUCTIES
GROOTSCHALIGE WATERBOUW
MZI-INSTALLATIES

STURM BV
Sluispolderweg 3
1505 HJ Zaandam
075-6174051
info@sturmzaandam.nl
www.sturmzaandam.nl

COMPLEXE ONDERGRONDSE INFRA
WERKEN IN VERONTREINIGDE GROND
COMPLEX BOUWKUNDIG GRONDWERK

MARKUS BV
Leeweg 2
1161 AB Zwanenburg
020-5874000
info@markusbv.nl
www.markusbv.nl

SANERING (CIRCULAIR) SLOPEN
INFRAWERK
LEIDINGBOUW
WATERBOUW
NATUURBOUW

STREETROBOTICS BV
Nieuwe Donk 1A
4879 AC Etten-Leur
076-5016226
info@streetrobotics.nl
www.streetrobotics.nl

ZELFSTANDIGE BESTRATINGSROBOT
ÉÉN OPERATOR NODIG (INCL. BEVOORRADING)
180M² PER DAG
MEERDERE LEGVERBANDEN

Frank Blom hoveniers°
Berrie 6
1724 BB Oudkarspel
0226-344446
info@frankblomhoveniers.nl
frankblomhoveniers.nl

FRANK BLOM HOVENIERS BV
TUINEN ONTWERPEN
TUINEN AANLEGGEN
TUINEN ONDERHOUDEN

HOOGVLIET-FLOBE WATERWERKEN BV
Nauerna 1
1566 PB Assendelft
075-6874057
info@hoogvliet-flobe.nl
www.hoogvliet-flobe.nl

WATERBOUWKUNDIGE CONSTRUCTIES
SCHADEHERSTEL BINNENVAARWEGEN

DEJONGCEBA BV
De Veken 130
1716 KG Opmeer
0226-351629
info@dejongceba.nl
www.dejongceba.nl

(MACHINAAL) BESTRATEN
GRONDVERZET
RIOLERINGSWERK

MURMEX BV
Nauerna 1
1566 PB Assendelft
075-6874057
info@murmex.nl
www.murmex.nl

VERWERKING EN BERGING VAN COMPLEXE AFVALSTROMEN
BEHEER VAN (VOORMALIG) STORTLOCATIES

BODEMPLAN BV
Leeweg 2
1161 AB Zwanenburg
075-8200925
info@bodemplan.nl
www.bodemplan.nl

COÖRDINATIE VAN ONDERZOEK EN ADVIES
ONTWERP EN (BIM) ENGINEERING

FOUR ENERGY BV
Leeweg 2
1161 AB Zwanenburg
088-2025400
info@fourenergy.nl
www.fourenergy.nl

REALISATIE, EXPLOITATIE EN BEHEER VAN WARMTENETTEN

ADRES
LEEWEG 2
1161 AB ZWANENBURG

TELEFOON
020-5874000

E-MAIL
INFO@BUSSOLA.NL

BUSSOLA.NL

BUSSOLA
GROEP